

Filip T.

Hvalnica.

(Ob 700 letnici Frančiška Asiškega.)

Mogočna zadoni nam pesem ubrana ,
pesem tajinstvenih Umbrijskih gor!
Svetega ubožca Frančiška opevaj,
ki je človeštvu najlepši uzor!

Glasi otroški naj s ptički žgolijo
pesmico svetih, nedolžnih otrok,
v srcih Frančiška naj svojih slavijo,
ki je ljubezni otroške prerok.

Pesmice zorne iz prsi deviških
naj zadonijo v presveto nebo,
njega, ki varuh je vzorov dekliških,
naj počastijo v molitvi srčno !

*Himne mogočne mladeničev zbranih,
vitezov vere, poštenja, družin,
v pesmih opevajo krepko ubranih
njega naj, ki je najzornejši sin.*

*Mirna molitev odraslih, trpečih,
k bratu trpinu naj sega v nebo.
On, ki je nosil Gospodove rane,
naj nam ozdravi še srce bolno.*

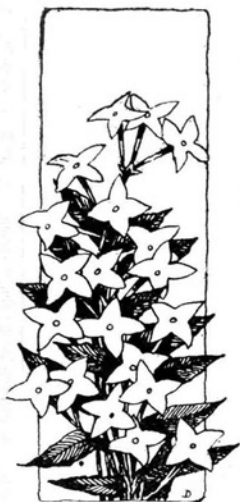
*Trume ubožnih, trpečih, ponižnih
v skupen združite mogočen se zbor!
Pesem zapojte o svetem Frančišku,
ki je vaš oče, voditelj in vzor!*

*Čuvaj nas, oče Frančišek asiški,
solze obriši iz naših oči,
da bomo gledali v svetih nebesih
Kristusa, ktereга gledaš zdaj ti!*

T. F.

FRANČIŠEK IZ ASSISIJA.

TRETJEGA oktobra zvečer bo minulo sedemsto let, odkar je umrl sv. Frančišek iz Assisija. Ko bo solnce zahajalo ta dan za Umbrijske griče, bodo zadonele v Assisiju srebrne trombe mesta Florence in naznanile svetnikovo smrt na vse štiri strani sveta. Zvonovi v mestu in okolici bodo zvonili večerni Ave in v porcijunkulski baziliki se bo začela slovesna tridnevna v čast Assiškemu ubožcu — svetniku.

Čemu te slovesnosti in proslave? Zgodovina vendar našteva slavniješe može, mogočnejše in znamenitejše: čemu je ugasnil spomin na te, imenovane »velike«? Kot orjaški vihar so zabučali v svojem stoletju. Svoje vojske so vodili po zmagovitih pohodih, z ognjem in mečem so rušili obsežne celine, ustvarjali novi red, dajali nove postave. Kje so ti »veliki«?

Vpisani so na mrtvih straneh zgodovine. Bili so le grozepolen vihar, ki ga je roka božja poslala med narode, da so bičali gnilobo in prevrgli staro, okostenelo. V njih delu je bila groza, s katero so metali verige premaganim, da so se tresli pred njimi kot bilka v vetru. Le vihar so bili: prihrumeli so in odhrumeli. Premagali so sovražnike, ukrotili mase, ustanovili države. To so znali — več ne! — Ljubezni niso znali uvesti med svet, src niso znali vezati, zaupanja in miru niso delili — v to niso bili niti poklicani. Zato so se podjarmljeni globoko

oddahnili, ko je padel velikan in z njim spone tlačanstva. Tem velikim so sledili slabiči, ki so na lastni koži nosili znake maščevanja za grehe prednikov.

Svet se je obračal in se obrača, zgodovina se ponavlja in obnavlja. Nove postave, novi velikani, novi red — pa zopet padejo postave, izginejo velikani in se poruši red — z novimi razmerami pridejo novi ljudje in na stare »velikane« — pozabimo.

Ob teh izginjajočih veličinah pa se porajajo drugi velikani: tihi, skriti, nepoznani. Ti ne nosijo ne žezla, ne meča: revno haljo so si nadeli in svetu so se odpovedali. Svet jih ne šteje za veljake, ljudstvo jih pa časti kot — svetnike.

Tekom stoletij je živelo na svetu že nešteto svetnikov. Kot zvezde na nebu svetijo na krščanskem firmanentu. Eden izmed njih se je pa svetu prav posebno prikupil, da še sedemsto dolgih let ni pozabil nanj. Živi med ljudmi s svojim zgledom, svojimi pripovedkami in svojo preprostostjo. Ta svetnik je

Ubožec iz Assisija.

Sedim v samostanski celici. Sveti mir in tajna zbranost plovejo mimo starih zidov. Vse je priprosto, dejal bi pomankljivo. Velike, očrnele slike gledajo raz sten. Čitam: »Sveti naš oča Frančišek, prosi za nas Boga!« Ta je oni! Upognjen, otroško preprost, radovoljno ubog, beraško odet, s prebodenima rokama in nogama, s pogledom uprtim v — križ. To je sveti Frančišek Assiški. — Zakaj ga proslavlja svet? Denarju se je odpovedal, časti je zavrnil, strasti je ukrotil — čemu naj ga časti moderni svet, ki moli le denar, čast in se klanja le strastem?

Polagoma, prav polagoma se dani v svetu. To je sicer šele prvi obris zarje, ki napoveduje solnce. Svet je uvidel, da je bolan. Vsi zdravniki pri zelenih mizah niso mogli sestaviti zdravil zanj. Svet obupuje nad seboj. Skozi solzo bolesti je zasvetel medel žarek — od zgoraj. Ta žarek sveti v temo materializma, oblastništva, suženstva in revolucije ter kaže edino pot iz zablod in nesreč: »Nobena druga sila vas ne bo izpeljala iz vrtincev, kot sila ljubezni, ki jo je po Kristusu dejansko vršil in oznanjal sv. Frančišek Assiški.«

Pred 700 leti.

Čas, v katerem je živel sv. Frančišek, je bil na tem, da v njem zmrzne duh Kristusov. V 12. stoletju se pojavi nova doba: Pojavil se je novi stan trgovcev, ki so samostojno hodili po deželi in kupčevali z blagom, kar je bilo maloprej še izrecna pravica grajščakov in samostanov. Zlato in srebro zavzameta mesto menjalnih sredstev. Obrtniki se osamosvoje trume dobičkoželjnih romajo na križarske vojske, nele da bi osvojili sveti grob, temveč da bi si obenem nagražili zakladov.

Sedanja srednjeveška mesta so polna zavisti, tekmovalja, ter se bojujejo med seboj. Cel Bernardonijev sin iz Assisija — Frančišek se uvrsti med vojnike in napada sosednje mesto Sieno. V mestih je bilo polno nasprotstev, prepиров — niso pa poznali bolnišnic, šol, snage, reda itd. V ta mesta so se vračali z Jutrovega nazaj križarji, navadno zastrupljeni po kugi in gobavosti. V te brloge prepиров bi gotovo zasadil svojo zastavo hudič, da mu je ni izbil iz roke — duh ljubavi božje. Klicar te ljubavi pa je bil sv. Frančišek. Ta ljubezen je drugačna kot jo pojmuje moderni svet. Ljubezen je lahko demonska — vražja, ali

pa sveta. Demonska ljubav se spremeni v sovraštvo. Tako govore njeni preroki: »Ljubim uboge, zato sovražim premožne. Rad imam slabotne, sovražnik sem pa močnih. Ljubim bolnike, zato ne morem videti zdravih. Draga mi je prostost, zato bi najraje razbil avtoriteto!«

Take ljubezni ni učil Assiški ubožec. S tako pojmovano ljubeznijo bi reveži ne prišli iz stisk in nesreč, obratno; še bolj bi se pogreznili v sovraštvo do bogatih in gospodujočih. Prepad med obema bi bil še globlji. Frančiškov evangelij je Kristusov evangelij. Ukazuje ljubiti tudi sovražnike in ne dovoljuje revolucionarnih sanjarij in demagogstva. Ima pa v sebi moč, da vrže na kolena tudi ošabne bogatine in jih pusti prazne.

Tudi uboštvo sv. Frančiška je drugačno, kot ga pojmuje mo danes. V naših dneh so berači vsiljivci, darovželniki. Če bi obogateli bi postali podli izžemalci. Lenobo, blebetavost, hinavščino in zavist nosi s seboj večkrat moderno uboštvo. Frančišek Assiški takega uboštva ne pozna. Odpoved bogastvu, delo, preziranje posvetnega, ponižnost. Ljubav do revnih to so kreposti, ki spremlja uboštvo, s katerim se je zadovoljno zaročil ubožec iz Assisija.

S tem orožjem oborožen je lahko nastopil proti gnilobi na socialnem in tudi na cerkvenem polju. V onih letih je bila Cerkev na vrhuncu slave. Vladal je papež Inocencij III. Vse, kar je bilo na svetu velikega, bogatega in imenitnega je zbral. Zdelo se je, da stoji Cerkev na višku slave. In vendar je bilo v cerkvi med višjo duhovščino marsikaj gnilega. Škofje so se pečali z lovom, gospodarstvom in igrami bolj kot z duhovnimi stvarmi. Vera v dušah je vsled tega zamrznila in umirala.

V teh mrzlih časih pa Bog Cerkve ni zapustil. Dal je, da je posvetilo solnce iz Assisija. Ta ubožec, ki so ga imeli za norca, je z zgledom spreobračal trumoma ljudi. Stopil je v revni halji pred papeža in ga prosil, naj odobri njegov red. Zavrnilo so ga, ker niso razumeli ubožca Kristusovega. Frančišek je čakal in je tudi dočakal oni dan, ko je papež potrdil njegovo ustanovo kot red. Od takrat hodijo po svetu sinovi sv. Frančiška v bornih haljah in kličejo vsem, v zemljo, denar, čast in uživanje zakopanim: »Kdor hoče iti za Kristom, naj zataji samega sebe, naj vzame svoj križ in hodi za menoj!« »Ako hočeš biti popoln, prodaj kar imaš!« »Nič ne jemljite na pot, ne palice ne torbe ne kruha, ne denarja.« »Kdor je največji med vami, bodi vaš strežnik.« V teh naukih, ki jih je v življenju udejstvil sv. Frančišek, vidimo najlepši vzor človeštva, odsev neminljivega pravira vsega.

Svetnik naših dni.

Sv. Frančiška imenujejo »modernega« ali »času primernega«. V tem pogledu je pač res modern, da je prinesel novo življenjsko obliko, nov čut za življenje, nov način gledanja sveta in življenja, presojanja odnosov do prirode, živali, do bližnjega, sploh do stvarstva.

S tehniko, filozofijo in ukazovanjem prenasršeni današnji vek skuša vedno bolj posnemati te oblike. Opazujemo mladinsko gibanje! Z vso dušo kliče nazaj k naravi, preprostosti, Bogu. Duhovno življenje se skuša povsod pomladiti, poglobiti, katoliško občestvo se probuja in vstaja k novemu življenju.

Narava dobiva znova ljubitelje. Frančiškova solnčna pesem in

njegovi »Fioretti« so očarali svet. V teh pesmih je postal svetnik čist kot zrak, prikupljiv kot livada, kjer vonjajo cvetke, gorak od diha dozorevajočega žita. Solnce je tam, ki se smeje. Nič mrkega, odbijalnega ni na njem. Ves svet nam je pokazal kot nedolžen vrisk za Stvarnika, ki se je izvil iz ljubezni objemajoče vse, kar je vidnega.

Vsa ta naravna lepota mu je pa le zrcalo nevidnega sveta in v tem odsevu je našlo njegovo srce svojo zadostitev in veselje. Cvetice, ptičke in zvezde so mu bile sestre in bil je bogat kot nevesta pred svojim bogatim ženinom.

»Poln je bil božjega; v vsem je gledal Boga. In Boga je bil tako poln, da je z ljubeznijo poljubil gobavega, da se je nasmehnil bolečini in radovoljno vzel nase še tako groba ponižanja.«

Tako je šel skozi svet nevede izpolnujoč čudežno besedo Kristusa na gori: »Blagor čistim, ker bodo Boga gledali!«

Naj še v naših vrstah vzbudi ljubezen do Boga, narave, preprostosti, uboštva in preziranja. V malem bratu Frančišku bomo postali veliki.

VPRAŠANJE.

Vprašala ptičke sem:

Ptički krilatci,
dajte, povejte
ali ste slišali
pesmice lepše
kot jih je peval
Frančišek menih?

Ptički so zmajali
s svojimi kljunčki
in so povedali,
da niso slišali
pesmic še takih
kot jih je peval
Asiški menih.

Vprašala travco sem

ali ni videla
rožic krasnejših
kot jih je v šopek vil
Materi Božji
sveti, preprosti
Frančišek menih?

Travca je zmajala
z rosno glavico,
pa je povedala,
da ni še videla
rožic krasnejših
kot jih sadil je
Frančišek menih.

Vprašala solnček sem

ali ni svetil
kdaj lepše na zemljo
kot je sijal tedaj
ko je še v Umbriji
živel ubožni
Frančišek svetnik?

Solnček se skril je.
Nič ni povedal,
le iz oblakov
je kanila solza,
spominčica onih dni,
ko je še živel
Frančišek svetnik.

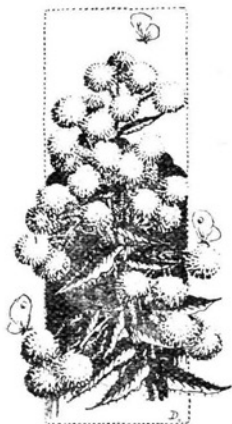
Vprašala valčke sem,

ribe v potočkih,
ali se spomnijo,
če jih je ljubil
kak človek gorkeje
kot jih je ljubil
Frančišek menih?

Vsi so povedali:

nikdar nikoli
nismo še videli
nikogar na svetu,
ki bi razumel nas
kot nas umel je
Frančišek menih.

VITEZ BOŽJI.

V Srednji Italiji leži v pokrajini Umbrija ljubko mesto Assisi. Pod vznožjem gore Subasio sanja svete tihotne sanje med vinogradi in oljčnimi gaji. Skrivnostni božji mir je razlit nad mestecem, ki hrani spomine na oni sveti raj, ki ga ni več. Mesto Assisi šteje dandanes okrog 4000 prebivalcev. Ima strme ulice in starodavne hiše.

V tem tihotnem kraju je živel pred dobrimi 700 leti trgovec Peter Bernardone. Po Francoskem in po Italiji je prodajal blago ter si s pridnostjo pridobil precejšnje imetje. Na svojih potovanjih po Franciji se je seznanil z živahno Francozinjo, ki se je imenovala Donna Picca ter jo poročil v Assisiju. Tudi žena je spremljala moža po njegovih trgovskih kupčijah.

Zgodilo se je, da je v letu 1182em trgovala po deželi. Prišla je na neko ravnino, kjer ni bilo žive duše. V tej samoti je komaj dospela do razdrte kože, kjer ji je Bog dal prvorojenca. Kakor je nekdaž sveta betlehemska Mati, tako je v tej noči občutila Donna bidkost pomanjkanja in osamelosti. Še dandanes stoji na tem kraju kapelica, ki jo pobožni romarji imenujejo »Sveti Francek«. Nad vrati je napisano: Na tem kraju, kjer stoji ta cerkvice, je bil hlev in v njem se je rodil Frančišek, najzgodnejši zemljan. Kako je bilo pri srcu materi, hčeri plemenite provansalske rodbine, ko je v nemi noči zrla v očesca novorojenčkova? V tihi molitvi je brez dvoma želela, naj bi sinček imel več plemenitosti v življenju, kot pa trgovskega, računarskega duha.

Obratno je pa oče po svojem povratku iz Francije gojil toplo željo, da postane njegov prvorojenec dedič ogromnega imeta in izveden trgovec. Zdi se pa, da se je začela že kmalu uresničevati želja materina: dečka je bolj veselilo ptičje petje, staro grajsko zidovje, materine popevke kot pa naštevanka in trgovina.

Viteške sanje.

Križarske vojske so v onih letih klicale bojavnike v sveto deželo, da bi rešili božji grob iz turških rok. Junaki, ki so se odlikovali v zvestobi in spretnosti so se lahko povzpeli do viteške časti, čeprav niso bili viteškega pokoljenja.

Nič čudnega, če je ta želja vzbrstela tudi v duši mladega trgovskega sina. Z izrednim zanimanjem je poslušal pevce, ki so hodili okrog po mestih in opevali slavne čine odličnih vitezov. Očeta je sicer bolj vlekel zaslužek, vendar ni nerad videl, kako je komaj dorasli sinko tekmoval v brhkosti in priljubljenosti s plemiškimi sinovi. Hodil je po cestah prepevaže poskočne pesmi, v veseli družbi je bil vedno zaželen gost, zato so mu nadeli celo priimek: cvet-mladeničev in kralj zabav. Trgovine mu ni bilo mar. Hodil je v zalogo oblek, kjer si je izbiral najbolj pestre barve in se postavljaj z najrazkošnejšo obleko po veselica in gradovih, kamor je hodil s tovariši prepevati.

Viteške sanje bi se mu bile skoroda uresničile. Leta 1201 je nastala vojska med mestom Assisi in sosednjo Perugia. Junaki assiški so šli v boj, da si pribore viteški naslov po slavno dobljeni zmagi. Z njimi je bil kajpada Frančišek. Perugia pa je zmagala in več mladih fantov iz Assisija je bilo ujetih. Tudi trgovčev sin je bil zaprt v trdnjavi, kjer si je v ujetništvu nakopal težko bolezen. Po prestani bolezni in ujetništvu se je nenadoma zresnil. Vsi so se čudili, kako da je umolknil oni Frančišek, ki je celo bolan v okovah prepeval viteške pesmi. Ogi-

Frančišek poje solnčno pesem.

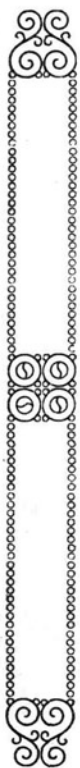
bal se je družbe in hodil sam zase zamišljen. V sanjah je slišal klice, ki so ga zvali na drugo pot. V mladem srcu je zrastle razdvojenost. Kdor je že kdaj sam občutil težke notranje boje, ta ve, da iz njih ni rešilne poti, če je ne pokaže predobri Bog. Vitezko opravo, sijajno in bogato je podaril revnemu vitezu, sam pa je vedno bolj želel postati

vitez božji.

Dvojno zahtevo je moral izpolniti srednjeveški vitez: junaštvo je moral izkazati in ljubezen čuvati. Vitez je moral imeti gospoda, kateremu je služil na življenje in smrt in dekle je moral imeti, kateri je bil udan v zvesti ljubavi. Svojega gospoda je Frančišek našel v Gospodu Jezusu. In njegova nevesta? Izbral si je — revščino. Kakšna nevesta?

Nima hiše, nebesni svod ji je streha. Nihče je nima rad, vsakdo beži pred njo. Kamor stopi, izprazni omare, vzame obleko, ugrabi kruh, kdor gre za njo, je zaničevan, norec mora postati, norec pred svetom, učenjak v duši.

Tako nevesto si je izbral vitez božji. Služil ji je s tem, da je razdal vse, kar je imel, celo plašč in čevlje. Njej na ljubo je šel med goz bavce, jim umival rane in poljuboval gnojne roke. Za reveže je beračil po Rimu in stal proseč pred cerkvami. Nekega dne je šel mimo porušene cerkve sv. Damijana v Assisiju. Vleklo ga je nekaj z vso silo

Ljubitelj stvarstva.

v napol razdejjano svetišče. Vstopi. Obstoji pred Kristusom na križu. Goreče prosi, naj mu razodene, kaj hoče. In glej! Zdi se mu, da se je Križani zganil in mu zaukazal: »Francišek, pojdi in popravi to mojo hišo!« Dobesedno je sprejel klic božji: Hodil je po mestu okrog in prosil miloščine za porušeno cerkev. Kar je imel svojega, je vse prodal. Oblekel se je v revno haljo in nabiral darov od hiše do hiše. Meščani so menili, da je Francišek znorel. Oni Francišek, ki je hodil še nedavno po ulicah razkošno oblečen, češčen in ljubljen — je beračil sedaj po istih ulicah, odet v cunje in proseč miloščine v božjem imenu od vrat do vrat. Na Bernardonovo hišo je padla sramota, Franciškov brat Angel je javno na ulici sramotil in opljuval Franciška. Ko je oče ob vrnitvi s trgovskega potovanja zvedel, kaj dela Francišek, je ves besen dirjal pred mestnega uradnika in izdedinil sina. Tudi k škofu je šel

Bernardone. Škof je poklical Frančiška in ob njegovi navzočnosti se je izvršil naslednji dramatski prizor: Frančišek se je odpovedal vsaki dedščini. Pred škofom je vrnil očetu vse, kar je imel; celo obleko si je slekel in jo dal očetu nazaj. Pokleknil je pred škofa in izjavil: »Do sedaj sem imenoval navzočega moža Petra Bernardona svojega očeta, odslej pa bom klical le venomer: »Oče moj, ki si v nebesih! Drugega očeta nimam!« Z veliko nevoljo je Bernardone vzel denar in obleko, ter šel domov. Škof pa je Frančiška objel in naročil strežaju, naj mu oskrbi revno obleko.

Tako je iz svetnega viteza postal vitez božji. Stari človek je v njem umrl. Kakšen bo novi? Spomladi 1206. leta je šel nekega dne na goro Subasio in peval francoske pesmi. Napadli so ga pa roparji ter ga vprašali, kdo da je. Odgovoril je: Klicar sem najvišjega kralja in vitez Njegov!« Roparjem se je zdel ta človek nor. Pretepli so ga in vrgli v duplino. »Tu leži, klicar Najvišjega«, tako so ga sramotili. Ko so odšli se je pobral in spet hodil od hiše do hiše, dokler ni popravil cerkve sv. Damijana, in sezidal majhno cerkvico, ki ji je dal ime Porcijunkula.

Vitežka prostost.

V uboštvu je našel Frančišek prostost, ki mu je narekovala nele delo za porušene cerkve, temveč delo za porušena svetišča v dušah človeških.

Postal sem sam in prost!
Kot bi zvonili mi zvonovi novi,
tako se zdim prerojen v duši svoji.
Prav vse sem pustil: starše rodne,
denar, uživanje in časti neplodne.
Cveticam rosnim sem enak, katerim
nebeški Oče vliva hrane v čašice kristalne,
krilatim ptičkom sem enak, ki jim Gospod
daje moči letalne.

Moj Oče, dobri Oče! Ti edini
Presveti, trikrat sveti, ki si izvolil
nas revne za otroke dedne svoje:
mogočen si, neskončno dober
in vsakemu se razodeneš šele takrat,
ko človek umolkne. Takrat govoriš,
ko človek strti je v svoji slabi moči,
da zida in dozida v sebi svetišče sveto,
v katerem Ti živiš, ki nikdar ne umreš!

Ti moj Gospod!

Zdaj grem. Tako je volja Tvoja!
Zdaj grem, da s cvetkami in ptički
prepevam slavo Tebi, ki si me izvolil.
Zdaj grem med uborne brate, sestre tožne,
zdaj grem med svet, med nepoznane, ubožne,
da jim prinesem novo blagovest.
Ubogim blagor, ki življenje svoje
odtrgali so od bogastva in uživanja,
da bodo večno v svoji priprosti
deležni angelske radosti!

V februarju leta 1208. je bil svetnik pri maši v cerkvi Marija angelska. Slišal je evangelij, ko je Gospod poslal svoje učence: »Pojdite po svetu in oznanujte: »Nebeško kraljestvo se je približalo. Zdravite bolne, obujajte mrtve, očiščujte gobave, izganjajte hudiče! Zastonj ste to milost prejeli, zastonj jo delite! Ne zbirajte si ne srebra, ne bakra. Ne jemljite s seboj na pot torbe, tudi ne dveh sukenj, sandal in palice. Ko vstopite v hišo, pozdravite rekoč: Mir bodi tej hiši!«

Te besede so bile poziv na Frančiška, da je nastopil viteško pot za osvobojenje sveta in ustanovitev kraljestva božjega. Potrebna je bila ta pot. Mamon je omamila celo cerkvene služabnike, sovraštvo se je razpaslo med sosedi, posvetnost je segla prav do altarjev. Obnovil je prisego svojemu Gospodu in zvestobo izbrani nevesti. Od tega dne se je še uborneje oblačil in še bolj vneto širil novo blagovest po umbrijskih vaseh. Zbiral je ljudi na trgu, po poljih, pri delu in pri brezdelju. V priprostih besedah, polnih prispodob jim je govoril o ljubezni božji, o uboštvu in čistem srcu. Ker je bil poln ljubezni do Boga, je ogreval tudi mrzla srca. Oni, ki so ga pred dnevi zasmehovali, so spoštljivo zrli v njegove oči in klonili pred njegovim zgledom.

Pridružili so se mu še drugi vitezi: bogati Bernard iz Assisija, učeni jurist Peter, duhovnik Silvester, ki so prodali svoje imetje in šli v misijon. V borni koči poleg Porcijunkule so stanovali. Družinski duh in popolna odpoved so jih spajali v nerazdružno zvezo. Revščino je v testamentu svetnik opisal takole: »Delam s svojimi rokami in hočem, da tudi vi delate. Zahtevam, da se ukvarja vsak brat z rokodelstvom. Kdor ne ume nobenega rokodelstva, naj se izuči, ne radi želje po zaslužku, temveč radi zgleda in da prežene brezdelje. Če se pa ne bomo mogli preživeti z delom lastnih rok, bomo kot prosjaki potrkali na vrata.« Torej: ne lenega beračenja, temveč popolnega preziranja denarja jih je učil svetnik.

Takih zgledov je bilo treba. Saj učenih bogoslovcev je bilo dovolj — živih zgledov pravega krščanskega življenja je manjkalo človeštvu. Zato je papež Inocens III. uvidel velik pomen »manjših bratov« in potrdil njih ustanovo. Tedaj so šli s podvojenim navdušenjem na delo: v Rivo Porto so stregli gobavcem, pridigali križem dežele in vzbudili množice, da so trumoma drle k pridigam in se priključevale gibanju.

Viteška smrt.

Gibanje je naraščalo. Najodličnejši so pristopali k tretjemu redu, ki ga je svetnik ustanovil za ljudi, živeče med svetom. V gradu Sasso rosso je živela plemiška družina Favorino. Dvoje hčerk je Bog daroval srečnim staršem. Starejša Klara je bila izredno prikupljiva in darovita. Na cvetno nedeljo leta 1212. je zapustila rodni dom in zaročenca ter stopila v samostan. Za njo je šla sestra in po očetovi smrti še mati. Nič ni pomagala očetova grožnja — hči je ostala zvesta obljubi in postala ustanoviteljica redovnic, ki jim pravimo klarisinje.

Vsled številnih poklicev je bilo treba številnejših samostanov. Pod goro Subasio v skalovju je svetnik ustanovil novi samostan. Bratje so stanovali v celicah, v skalo vsekanih. Še dandanes obiskujejo romarji ta samotni kraj in zlasti celico, kjer je živel sv. Frančišek. V tej celici je kamen, na katerem je svetnik spal. Zraven teče potok, o katerem pripoveduje legenda, da je pomenil vsakokrat, ko je narastel, novo nesrečo za Italijo.

Ko je vitez božji uredil redovno življenje prehodil Italijo in šel celo v Maroko, da bi izpreobrn timerškega sultana, se je vrnil domov v samoto. Zbral si je samotno goro La Verna. Tu so zgradili bratje nov samostan, poln miru in svete tihote. Vesel je prenašal bolečine, prepeval ptičkom in govoril živalim, ki so ga strme poslušale. Telo mu je oslabilo, oči so mu pešale. Hotel je biti prav sam s svojim Bogom.

Smrt sv. Frančiška.

Na tej skrivnostni gori La Verna je svetnik doživel oni pomembni dogodek, ko mu je Kristus vtisnil svoje petere rane, kot viteška znamenja ljubezni. Prikazal se mu je v molitvi seraf in govoril:

Pozdravljen, vitez božji, sveti!
 Gospod je sklenil, da ljubezen tvojo
 poplačal bo z dobroto srčno svojo.
 V telesu tvojem bo odtisnil rane
 in takrat plamen tvojo dušo vname,
 da ne bo čutila te zemlje borne,
 Kar angelom nikdár Gospod ni storil,
 to je na tebi, vitez Kristusov, dovolil.

Za serafom se prikaže Gospod in vtisne svoje svete rane v telo srečnemu vitezu svojemu. Po tem skrivnostnem dogodku je živel Frančišek še dve leti. Zdravje se mu je slabšalo, napadla ga je vodenica. Mirno in udano je čakal trenutka, da ga pozove Gospod. Na osliču je jezdil z gore v Assisi ter se nastavil v koči poleg cerkve sv. Damijana. Tu je dokončal slovesno himno, imenovano solnčna pesem sv. Frančiška.

Prišel je mesec oktober. Vinogradi so rodili grozdje, ki so ga stiskali v kletih. Rumeno listje je ovenčalo umbrijske griče. Svetnik je dozorel. Prosil je, naj ga prenesejo v cerkev Porcijunkulo. Ko so bili

sredi pota je želel, naj ga na nosilnici obrnejo, da bo še pozdravil rodno mesto. S težavo se je dvignil, uprl svoje oslabele oči na Assisi in molil: »Prosim te, Gospod Kristus, dobrotni oče, da ne gledaš na našo nehvaležnost, temveč se spomniš svoje neizrekljive dobrote, ki si jo izkazoval temu mestu. Naj bo sveto mesto za vse one, ki bodo spoznali resnico in proslavljali Tvoje sveto ime.«

V petek 2. oktobra je poklical brate k sebi in jih je blagoslovil: »Blagoslovim vas, kolikor morem in še več kot morem.« Naslednjega dne 3. oktobra leta 1226. je zatisnil za vedno svete oči.

V nedeljo se je zbralo nešteto duhovnikov in ogromna množica ljudstva, da bi spremili sveto truplo k počitku. Pred cerkvijo sv. Damijana se je sprevod ustavil. Zadnjič je pozdravila mrtvo truplo svetnikovo sv. Klara in mu poljubila rane. Svetnika so pokopali najprej v cerkvi sv. Jurija, nato pa v veličastnem svetišču sv. Frančiška, ki ga je zgradil brat Elija.

Tu počiva še sedaj vitez božji. Ko je bila potreba največja, ga je poklical Gospod. Izmed milijonov ga je izbral, da mu je bil orodje v oni uri, ko je prenavljal svet. Tu sniva vitez, ki je izvršil prelom med preteklostjo in novo dobo, ter je dal svetu novega solnca, ki je pregnalo oblake mamonizma in podivjanosti.

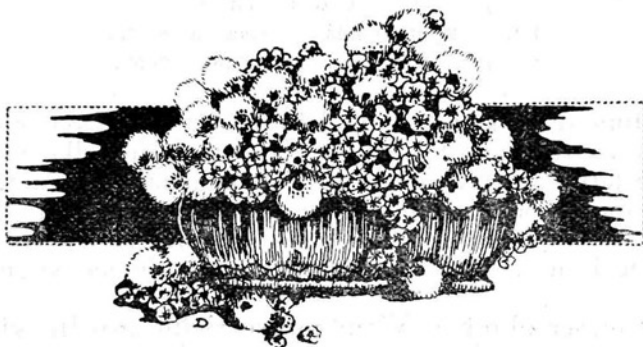
Tu čaka vstajenja klicar ljubezni. Ker je z dušo ljubil Boga, je z ljubeznijo oklepal vse stvari, ki jih je dobrotni Bog ustvaril. Ta njegova ljubezen je bila dejanska in je v delu gradila kraljestvo božje na zemlji.

Pobožnim molitvam in mogočnim pesmim, ki bodo donele te dni na grobu viteza božjega, se pridružuje tudi naš rod.

Pesem mogočna doni naj po svetu,
pesem junakov, ubožcev asiških,
pesem vseh ptičkov, pesem ubrana
src boguvdanih v prsih deviških.

Sveta molitev v nebo naj se čuje,
sveta molitev ponižnih, udanih,
pobožna molitev spokornikov resnih,
v sveti odpovedi Bogu odbranih.

Klice ubožca, svetnika Frančiška
sveto nebo naj dobrotno usliši:
svetu povrni mir, Oče nebeški,
grehe na prošnjo njegovo izbriši!

F. T.

La Verna.

(Prizor na gori po vtisnenju ran. Frančišek kleči zamaknjen pred skalo. Prideta brata Leo in Rufin).

LEO:

Rdeča rana sveti se na nogi, oče,
in ranjena je roka tvoja.
Naj nam očetovska ljubav, če hoče,
razkrije, kdo je vtisnil rane svete,
kedo je vsul plamene v srce tvoje!

FRANČIŠEK:

O brata moja, prosim, ne vprašujta!
Preveč me ljubil je Gospod nebeški.
Ah, nisem vreden ran Njegovih svetih
nositi v svoji grešnosti človeški!

RUFIN:

Nikomur ne poveva te skrivnosti
le v srcu hočeva jo ohraniti,
a vendar nam dovoli, dobri oče,
da smeva svete rane poljubiti.

LEO:

Daj, daj, položi roke prebodene
na naša revna srca, razdivjana,
da bodo nam v svetišča spremenjena
in jasni cilj za vsakega kristjana.

Naj to, kar ti si slutil, dobri oče,
kar ti si ljubil in verjel v duši,
vsak tvoj otrok, ki tebe ljubi,
naj v duši svoji spet okusi.
Naj celi svet odpre srce resnici,
naj v uboštvu in odpovedi žrtvuje
v ljubezni Kristovi življenje svoje
in stem naj srečno večnost si kupuje.
Zahvaljen bodi oče, za tvoj mir,
zahvaljen bodi tisočkrat za zgled.
O, prosi ranjenega Kristusa,
naj reši z ranami zdijani svet!

Francišškanski samostani na Primorskem.

USTANOVITEV frančiškanskih samostanov na Goriškem spada v trinajsto in štirinajsto stoletje. Takrat je bil odposlan oče Janez de Plano Carpino na misijone med Tatare in prišel tudi v naše kraje. Našel je ljudstvo udano raznim zmotam (bogomili i. dr.), zato je poklical semkaj še druge brate ki naj bi mu pri delu pomagali.

Višarje so najstarejša božja pot, ki so jo oskrbovali frančiškani. Cerkev je bila zgrajena 1360. leta. Za časa cesarja Jožefa II. je bila ta božja pot ukinjena za štiri leta. Leta 1790. je bilo zopet obnovljeno to priljubljeno svetišče, katerega so upravljali v poletni dobi trije frančiškani iz Kranjske province. Dne 15. septembra 1915. leta je bilo svetišče v svetovni vojni razdejano. Milostno podobo so spravili v Žabnice, odkoder so jo v slovesni procesiji prenesli zopet v obnovljeno svetišče 24. junija 1925. Še lansko leto je oskrboval Sv. Višarje en frančiškan, kateremu so pomagali bližnji duhovniki. Od letošnje spomladi pa ni več frančiškanov na Višarjah. Duhovno oskrbo izvršuje župnik iz Žabnic.

V *Pazinu* je občina zgradila frančiškanski samostan leta 1481. V samostanu so bivali slovenski in hrvaški frančiškani, ki so vzdrževali tudi nižjo gimnazijo. Leta 1902 so samostan obnovili. Sedem let kasneje so pa prevzeli vodstvo samostana italijanski frančiškani, ki ga oskrbujejo sedaj.

V *Gorici* je postavil na Kostanjevici samostan Matija grof Turnski leta 1649. V samostanu so prvotno bivali karmeličani. Ko so bili ti leta 1785ega pregnani, je bil samostan z ljubko cerkvico izročen v oskrbo frančiškanom. Leta 1915. je vojska porušila samostan in večji del cerkve. Dolgo vrsto let je samostan služil kot domače bogoslovje in imel lastno gimnazijo. Tu je nad 30 let živel znani slavist P. Stanislav Škrabec, ki je na platnicah »Cvetja« priobčeval svoje sestavke in razprave o slovenskem jeziku. Do leta 1915ega so imeli na Kostanjevici svojo grobnico zadnji francoski kralj Henrik I. in njegovi nasledniki, dokler jih niso istega leta prepeljali na Dunaj. Tu je preživel zadnje trenutke čuvar svetogorskega svetišča oče Ambrož, ki je rešil svetogorsko podobo. Leta 1916. ga je ubila granata.

Sv. Gora je našemu ljudstvu najbolj priljubljena božja pot. Samostan so zgradili na Sv. Gori leta 1565. Dvesto let kasneje so samostan popravili, poslopje dvignili in ga izročili v oskrbo svetnim duhovnikom. Pred 26 leti so prevzeli vodstvo samostana frančiškani. Usodno leto 1915 ni prizaneslo tudi svetogorskemu svetišču. Iz pomembnih stavb je ostal kup razvalin, kjer so začeli zidati nov samostan in novo cerkev, ki bosta v prihodnjem letu dograjena.

Poleg frančiškanov so bili našemu ljudstvu zlasti priljubljeni kapačini v Gorici, Sv. Križu in v Trstu.

Nešteto duhovnih milosti so rosili med naš rod sinovi sv. Frančiška. Radi svoje priprostosti so bili splošno priljubljeni. Naj jim njihovo plodonosno delo obilo poplača sv. oče Frančišek!

ŠOPKI.

(Prizorček.)

(Mati, hčerka in sinko — sede pred hišo. Večer prihaja.)

SINKO: Poslušaj, mamica! Zadnjič si nam pripovedovala zgodbico o ... čakaj, kako mu je bilo že ime!

HČERKA: O jej! Spomin imaš pa dober! Ti vse pozabiš! Frančišek mu je bilo ime, kaj ne mamica?

MATI: Frančišek je bil da, iz mesteca Asizija v Italiji doma.

SINKO: Naj bo doma, kjer hoče. Radi ga imamo zato, ker je živali imel tako rad!

HČERKA: Ti si tudi pravi! Slušajte, mamica, Mirko pravi, da imamo Frančiška radi zato, ker je imel rad živali.

MATI: I, ne zato! Predvsem ga častimo, ker je imel rad Boga, ker je svetnik.

SINKO: Pa tudi živali je imel rad, veš? Saj je gospod katehet pravil.

HČERKA: Kaj res? Povejte, mama, ali je res imel rad živali?

MATI: No, pa lepo poslušajta. Vama povem dve lepi zgodbici. Pa lepo mirna bodita.

SINKO: Zdaj pa tiho in poslušaj!

HČERKA: Mama, začni!

MATI: Sveti Frančišek je bil sin zelo bogatega trgovca. Ko je bil mlad, je bil vesel, včasih celo razposajen.

HČERKA: Kakor Mirko!

SINKO: Zakaj se ujetaš! Nase glej!

MATI: Mirno! — Zgodilo se je pa, da je Frančišek slišal božji klic in pustil starše, veselice in zabave ter se umaknil v samoto. Tu je živel revno, a vendar srečno. Boga je gledal v vsaki stvari. Ljudi in živali, solnce in luno, da, celo smrt je imenoval »sestra«.

HČERKA: Ali slišiš?

SINKO: Zakaj motiš? Mama, pripoveduj dalje!

MATI: Če je srečal črvička na poti ga je nesel proč, da ga niso pohodili: srne in zajčke, veverice in lisice, golobčke in orle, vse je imel rad. Ko je počival med skalovjem, so prišle živali k njemu in lepo poslušale dogodbe o dobrem Bogu.

SINKO: Ptički so mu sedli kar na ramo in na roke.

HČERKA: Veverica mu je splezala v naročje. Lepo je bilo!

MATI: Nekoč je šel skozi malo vas. Srečal je kmeta, ki je gnal v mesnico dva jagenčka zvezana na vrvi. Ubogi živalici sta žalostno meketali. Svetnik je hitro priskočil h kmetu in ga vprašal: »Zakaj jokati moji sestrici? Čemu jih mučiš?« Kmet je dejal: »V mesnico jih peljem.« »In kaj bo z njima?« — »I, zaklali ju bodo!« — »Tega pa ne pustim!« je rekel Frančišek. »Vzemi moj plašč in daj mi jagenčka!« — Kmet je bil zadovoljen — svetnik pa tudi. Z veseljem in vriskajoč je peljal mladi ovčki s seboj.

HČERKA: Tudi ovčki sta bili veseli.

MATI: Dobro srce je imel tudi do divjih živali.

SINKO: O, jaz bi jih kar pobil, saj zverine delajo škodo!

MATI: Poslušaj, kako je storil svetnik. Nekega dne je prišel v gozd, ki mu pravijo Gubbio. Ljudje so preplašeni govorili, da živi med

skalovjem volk, ki grozi ljudem in živini. Sv. Frančišek je šel brez strahu v gozd in poiskal kosmatince. »Brat volk,« mu je dejal, »več like grehe si storil, ti si ljudožrce in zato zaslužiš smrt. Toda ti si delal te hudobije radi lakote, zato bova sklenila mir. Če ne boš več grozil ljudem, ti zagotovim, da ti bodo ljudje preskrbeli potrebnega živeža. Si s tem zadovoljen?« — Volk je pokimal z glavo, pomigal z repom kot bi hotel reči: sem zadovoljen. Svetnik pa je dejal: »Dati mi moraš znamenje, da boš res tako ravnal.« Volk je pri korakal k njemu, se usedel poleg njega in mu dal šapo. Od tega časa je volk spremljal svetnika kot krotko jagnje.

HČERKA: Mama, naš Mirko je tudi divji kakor tisti volk!

MATI: Nikar ne govori tako! Tudi ti si razposajena. Obema je treba, da bi postala krotka in ponižna, ker le take otroke ima rad sveti Frančišek. Bosta?

SINKO: Jaz že bom!

HČERKA: Jaz tudi!

MATI: Dobro, bomo videli. Sedaj pa, otroka, spat!

OBA: Lahko noč!

VESTNIK.

Slavnostno številko je spisal in uredil F. Terčelj. Prodaja se po 1 L. — Ostali dopisi in slike za »Čolnič« pridejo na vrsto v prihodnji številki. Društvena poročila slede kot priloga.

»Mladika« v Gorici bo priredila v nedeljo 3. okt. ob 4. uri popoldne proslavo sv. Frančiška z naslednjim sporedom:

1. Himna v čast Asiškemu ubožcu (poje celotni zbor). 2. Skioptično predavanje o življenju sv. Frančiška. 3. Vprašanje (deklamacija). 4. Šopek (sličica iz življenja svetnikovega za male). 5. Božji klici (dramatski prizori iz izpreobrnjenja Bernardonjevega sina). *Pozivamo vsa društva, zlasti okoliška, da prihite številno k tej verski proslavi!*

Skioptična predavanja o sv. Frančišku so izgotovljena. Društva, ki imajo skioptikon, naj se javijo.

Himno v čast sv. Frančišku, ki jo prinašamo v listu, je zelo spretno uglasbil naš Vinko Vodopivec. Izvod stane 2 L in se naroča pri Prosvetni zvezi.

Proslavo sv. Frančiška Asiškega naj bi za članstvo priredila vsa društva tekom meseca oktobra. V ta namen naj skličejo društveni večer, kjer naj razporedijo članke in deklamacije iz »Našega čolniča«. O uspehu večera naj poročajo Zvezi.

Na Sv. Višarje je poromalo kobariško okrožje. Obenem so bili isti dan na božji poti člani in članice iz Sp. Idrije in nekaj Goričanov z g. zveznim tajnikom. Romarji so po skupnem sv. obhajilu poslušali globoko zasnovan govor č. g. Terčelja. Dan je bil jasen kot gorsko jezero. Vrisk in veselje sta šla z romarji. Na Sv. Višarje se pa v resnici izplača romati!

UGANKE.

Skrivalnica v zadnji številki se reši takole: **Hitro, hitro čas beži.**

Prav so rešili: Kutin Janez iz Koseč,

Rezi Rupnik iz Idrije, Ivan Silič iz Št. Vida nad Ljubljano, Štefan Leban iz Kala, Ivan Rakušček iz Drežnice, Vilma Jurca iz Opčin, Josip Šuligoj iz Bače in Kopačin Ivan iz Podrage, ki je bil tudi izžreban.